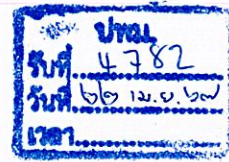

ด่วน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กลุ่มการวิจัยและการพัฒนา โทร. ๐๒ ๒๐๒ ๙๐๕๒
ที่ พม ๐๒๐๘ / ๑๖๙๗ วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง สรุปผลการเข้าร่วมลงพื้นที่กับธนาคารโลกและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

เรียน ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ตาม เลขที่จดหมาย ๒๐๑/๒๐๒๔ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ธนาคารโลก แจ้งกำหนดการลงพื้นที่เพื่อดำเนินงานตามโครงการศึกษามิติทางสังคมของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Social Dimensions of Climate Change) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาประเทศ (Country Climate and Development Report) รวมถึงการศึกษาเบื้องต้นของผลกระทบกับกลุ่มเปราะบาง การเตรียมการ และการให้ความช่วยเหลือของรัฐและชุมชน ซึ่งดำเนินงานร่วมกับทีมงานจากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (เอกสารแนบ ๑)

๑.๒ หนังสือ ด่วนที่สุด พม ๐๒๐๘/๖๔๖ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มอบหมายให้ผู้แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และผู้แทนสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ เข้าร่วมลงพื้นที่ร่วมกับผู้แทนธนาคารโลก ในการดำเนินงานตามข้อ ๑.๑ ดังนี้ (เอกสารแนบ ๒)

๑.๒.๑ จังหวัดปัตตานี : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปัตตานี และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๑

๑.๒.๒ จังหวัดสุโขทัย : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๘

๑.๒.๓ จังหวัดเชียงราย : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๙

๑.๒.๔ จังหวัดกาฬสินธุ์ : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๖

๑.๓ หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ พม ๐๒๐๘/๖๖๖๑ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ แจ้งรายละเอียดตามข้อ ๑.๑ ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการทราบ โดยขอความร่วมมือให้สรุปรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมให้กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทราบ เพื่อสรุปรายงานเสนอต่อปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เอกสารแนบ ๓)

๑.๔ หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ พม ๐๒๐๘/๖๑๐๙๓ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๗ ขอความร่วมมือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรม โดยบูรณาการสรุปข้อมูลร่วมกับสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการเขตพื้นที่ และจัดส่งให้กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อสรุปรายงานเสนอปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เอกสารแนบ ๔)

๒. ข้อเท็จจริง

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ตามข้อ ๑.๒ ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับธนาคารโลกและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สรุปรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์ของการลงพื้นที่ เพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำรายงานของธนาคารโลก เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาประเทศ (Country Climate and

Development Report) และการศึกษามิติทางสังคมจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Social Dimensions of Climate Change) ซึ่งรวมถึงการศึกษาเบื้องต้นของผลกระทบกับกลุ่มเปราะบาง การเตรียมการ และการให้ความช่วยเหลือของรัฐและชุมชน ซึ่งครอบคลุมประเด็นผลกระทบจากอุทกภัย ภัยแล้ง และดัชนีความร้อนที่สูงขึ้น

๒.๒ รูปแบบการดำเนินงาน ทีมธนาคารโลกและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ประกอบด้วย ดร.ศุภธนา วิจิตรานนท์ ที่ปรึกษาด้านการพัฒนาสังคมธนาคารโลก ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ สุทธิพันธ์ อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมแหล่งน้ำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.ผกาภาส ถิ่นพิงงา ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม คุณภมรรัตน์ ต้นสงวนวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสด้านการพัฒนาสังคม ธนาคารโลก และคุณอนุสรุ โพธิ์ศรี นักวิจัย สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เข้าพบและประชุมร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้แทน และผู้บริหาร/ผู้แทน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ท้องถิ่น เพื่อรับฟังแนวนโยบาย การดำเนินงาน และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง รวมถึงลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพในพื้นที่ตัวอย่างใน ๔ จังหวัด

๒.๓ สรุปข้อมูลจากการลงพื้นที่ใน ๔ จังหวัด (เอกสารแนบ ๕)

๒.๓.๑ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ - ๑ มีนาคม ๒๕๖๗ ลงพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาชุมชน จำนวน ๒ แห่ง คือพื้นที่อำเภอปายาและ และอำเภอยะหริ่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ได้รับผลกระทบจากน้ำกัดเซาะชายฝั่ง และปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบาง คือ จากปัญหาดินซัดปากอ่าว ดินทับถม ปากอ่าวปิด ทำให้เรือเล็กเข้าออกไม่สะดวก รวมถึงปัญหาน้ำกัดเซาะชายฝั่ง ทำให้เรือชาวประมงไม่สามารถจอดเรือได้ ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ รายได้ลดลง มีปัญหาภาวะหนี้สิน และมีความกังวล กรณีบ้านมีที่ตั้งอยู่ใกล้พื้นที่น้ำกัดเซาะซึ่งมีความเสี่ยงที่จะประสบปัญหาความเดือดร้อน ในบางช่วงเวลาที่น้ำกัดเซาะของปี ซึ่งส่งผลให้ต้องอพยพย้ายที่อยู่ไปอยู่ที่โรงเรียนใกล้เคียง รวมถึงผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตประจำวันของกลุ่มเปราะบางที่เป็นผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ ปริมาณน้ำอุปโภค บริโภคที่ไม่เพียงพอเกิดภาระค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำสะอาด

๒.๓.๒ วันที่ ๔ - ๖ มีนาคม ๒๕๖๗ ลงพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นพื้นที่ประสบปัญหาน้ำท่วมทุกปี และบางพื้นที่เป็นพื้นที่ประสบภัยแล้งทุกปีเช่นเดียวกัน โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาชุมชนที่หมู่บ้านสันติสุข อำเภอศรีสำโรง ซึ่งเป็นพื้นที่ประสบภัยแล้งซ้ำซาก และสภาพภูมิประเทศเป็นดินดานไม่เก็บน้ำ และเป็นพื้นที่ สปก. มีปัญหาการขออนุญาตขุดบ่อบาดาล และปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบาง คือประชาชนมีหนี้สินเพิ่มขึ้น คนรุ่นใหม่ออกไปทำงานนอกพื้นที่ มีปัญหาครอบครัวแตกแยก และเด็กรุ่นใหม่ออกนอกระบบการศึกษาโดยสมัครใจเพิ่มขึ้น และไปรวมกลุ่มมั่วสุมนอกพื้นที่หมู่บ้าน

๒.๓.๓ วันที่ ๑๒ - ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗ ลงพื้นที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีพื้นที่ประสบภัยน้ำท่วม น้ำแล้ง และน้ำท่วมซ้ำในพื้นที่เดียวกัน ทั้งนี้การศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เน้นมิติการได้รับผลกระทบของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเปราะบาง โดยเฉพาะมิติความเปราะบางของกลุ่มชาติพันธุ์ในกลุ่มที่มีบัตรประจำตัวประชาชน กับกลุ่มที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน จะส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงสิทธิต่างๆ และการได้รับผลกระทบแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากร และศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมในระดับพื้นที่หรือไม่อย่างไร เพื่อวางกรอบในการจัดทำมาตรการรองรับในอนาคต โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาชุมชนที่บ้านเหล่าฮักภัย และบ้านเหล่าผู้ อำเภอมะจัน ซึ่งเป็นพื้นที่ประสบภัยแล้ง อากาศร้อนจัดในฤดูร้อน ฝนตกหนักมากในฤดูฝน ทำให้เกิดปัญหาดินสไลด์ในบางพื้นที่ และปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนกรณีการเข้าถึงสิทธิต่างๆ รวมถึงการออกนอกพื้นที่เพื่อหางานทำ กลุ่มไม่มีสิทธิในที่ดินทำกิน จะประสบปัญหาความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน ทำให้ที่ดินไม่มีคุณภาพในการผลิต นำไปสู่การเช่าวงจรถนัสนิน ทำให้กลุ่มวัยแรงงานต้องย้ายถิ่นออกไปหางานทำในต่างถิ่น

ครอบครัวที่อยู่ในพื้นที่จึงมีภาวะครอบครัวแอ่งกลาง ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังมากขึ้น เด็กมีปัญหาพฤติกรรม ศักยภาพของครอบครัวลดลง รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ขาดแรงงานในภาคการเกษตร วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนบางส่วนปรับตัวไม่ได้ เกิดความเครียดเข้าสู่ภาวะซึมเศร้า และมีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

๒.๓.๔ วันที่ ๑๘ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๗ ลงพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ประสบภัยแล้ง โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาชุมชนที่อำเภอนาาคู และอำเภอดอนจาน เพื่อสัมภาษณ์ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรชุมชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดได้นำเสนอข้อมูลกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงฉับพลัน สภาพอากาศที่ร้อนและแล้งยาวนาน ส่งผลต่อการประกอบอาชีพทั้งภาคการเกษตรและอาชีพรับจ้าง ทำให้กลุ่มเปราะบางขาดรายได้ และมีภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ออานาไปสู่อุปสรรคตามมา เช่น ครอบครัวแอ่งกลาง ปัญหาสุขภาพติด ปัญหาสุขภาพต่างๆ รวมถึงกรณีเกิดภัยพิบัติในพื้นที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยังขาดกลไกการช่วยเหลือทางสังคมในภาวะวิกฤติภัยพิบัติ เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกเสริมในการทำงานป้องกันสาธารณภัยระดับชุมชนฐานราก

๒.๔ แนวทางเบื้องต้นในการขับเคลื่อนเตรียมการรองรับผลกระทบจาก Climate Change ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ดังนี้

๒.๔.๑ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปัตตานีประสานงานร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผ่านกลไกกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในการสนับสนุนให้ชุมชนประชาชนทุกช่วงวัยได้ตระหนักในผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยประสานกลุ่มองค์กรในระดับพื้นที่ อาทิ องค์กรสวัสดิการชุมชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๔.๒ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๑ เสนอโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ของกระทรวง พม. เพื่อร่วมขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าว ภายใต้ “โครงการเสริมสร้างพลังทางสังคมเพื่อพัฒนาครัวเรือนเปราะบางภายใต้สถานการณ์ Climate Change” กิจกรรมประกอบด้วย ๑) การจัดตั้งเป็นคณะทำงานและมีการประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำสื่อองค์ความรู้ การรับมือการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของครัวเรือนเปราะบาง ๒) จัดทำสื่อองค์ความรู้ การรับมือการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของครัวเรือนเปราะบาง เช่น สื่อ แผ่นภาพ โปสเตอร์ หรือวีดิทัศน์ที่เหมาะสมกับคนทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัยให้มีความเข้าใจ ๓) จัดการอบรมให้ความรู้แก่กลไกเครือข่ายในพื้นที่ทุกกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย และ ๔) ติดตามประเมินผลและถอดบทเรียน

๒.๔.๓ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย มีการดำเนินการร่วมกับเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย ในการเตรียมการชุมชนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้สนับสนุนชมรมรักษ์น้ำ รักษ์ป่า รักษ์เชียงราย (องค์กรสาธารณะประโยชน์) จัดทำโครงการส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เปราะบางทางสิ่งแวดล้อม (พื้นที่ป่า) ให้สามารถมีอาชีพและรายได้ที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแบบ Creating Shared Value (CSV) คือ การประกอบการที่ยังคงมีเป้าหมายอยู่ที่ผลประโยชน์ แต่กระบวนการยังมุ่งประโยชน์ต่อสังคมด้วยเช่นกัน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดเชียงราย

๒.๔.๔ การสร้างการรับรู้ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสังเกตสภาพอากาศที่ร้อนขึ้น สังเกตน้ำในลำห้วยที่มีปริมาณลดลง ผ่านผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ และ Application line และการสื่อสารด้วยภาษาถิ่นสำหรับผู้สูงอายุ

๒.๕ ข้อเสนอจากผู้บริหาร และหน่วยงานในพื้นที่

๒.๕.๑ การนำเสนอแผนที่ความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และแผนที่กลุ่มเปราะบางจากข้อมูล MSO – Logbook ที่ระบุพื้นที่ตามสภาพปัญหาของกลุ่มเปราะบาง จะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ผลกระทบเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์ และมาตรการเพื่อรองรับ

๒.๕.๒ ขออนุญาตให้โครงการศึกษามิติทางสังคมของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Social Dimensions of Climate Change) ของธนาคารโลกเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกของกลุ่มเปราะบางในระบบ MSO-Logbook เพื่อใช้ในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๕.๓ ให้หน่วยงานสังกัดกระทรวง พม. ในพื้นที่เร่งดำเนินการเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมให้เป็นกลไกเสริมในการทำงานป้องกันสาธารณภัยในระดับชุมชนรากฐานให้เป็นรูปธรรม

๒.๕.๔ ควรมีการเตรียมความพร้อมของเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนระดับตำบล เพื่อเป็นกลไกดำเนินการเชิงพื้นที่ในการรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อในมิติสังคม

๓. ข้อพิจารณา

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาแล้วเพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง พม. ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสาธารณภัย เห็นสมควรนำเรียนปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อโปรดพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รับทราบสรุปสาระสำคัญรายงานผลการเข้าร่วมลงพื้นที่กับธนาคารโลกและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ตามข้อ ๒

๓.๒ มอบศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พิจารณาข้อเสนอจากผู้บริหาร และหน่วยงานในพื้นที่ ตามข้อ ๒.๕.๑ – ๒.๕.๒

๓.๓ เห็นชอบให้แจ้งเวียนสรุปสาระสำคัญรายงานผลการเข้าร่วมลงพื้นที่กับธนาคารโลกและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ตามข้อ ๒ ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวง พม. ทราบ เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔. ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบตามข้อ ๓.๑ และโปรดพิจารณาตามข้อ ๓.๒ – ๓.๓ หากเห็นชอบกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑๗/๕๐๖/๒๕๖๗
๑๗

(นางณัฐสุรีย์ อนุศาสนัน)

(นายอนันต์ ดนตรี)
รอง ปพม.

ผู้อำนวยการกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๙ เม.ย. ๒๕๖๗